SAMUEL MARTASEK

/ K BRANÁM Z PEREL

SLOVO ÚVODEM

Třetí část tryptichu Samuela Martaska obsahuje svědectví o budoucnosti. Samuel Martasek svými básněmi ukazuje, že má hluboko v sobě uloženy apokalyptické texty Nového zákona, zejména obsah knihy Zjevení Janovo (ale i tzv. synoptické apokalypsy – Mt 24, Mk 13, L 21). Těmito texty žije, ty tvoří jeho naději a posilují jej v jeho útrapách. Až to vypadá, jako by byl v Bohem připravené budoucnosti přímým účastníkem toho, co popisuje, a odtud nám podává o tom raport. Jeho rozhlížení se po budoucnosti je plné emocí, z nichž nejsilnější je jakýsi stesk až smutek z toho, že ještě nenastala, a bolest až trpkost z toho, co dosud místo ní je. Samuelova naděje na setkání s Pánem budoucnosti je totiž tak veliká, že toto setkání již ve svých básních prožívá a zpřítomňuje.

Samuel si tuto vizi budoucnosti nechce nechat pro sebe. Chce ji sdílet, a to

s kýmkoli. Činí tak proto, aby svým čtenářům, na nichž mu velmi záleží, umožnil do této naděje vstoupit. Jinými slovy, aby svému čtenáři rozevřel průhled do budoucnosti. Proto také svou sbírku nazval *„K branám z perel“*. Brány jsou hranice mezi dvěma světy a Samuelovy básně míří (ukazují) z tohoto světa do světa budoucího. Ba možná jsou až jakousi branou (otvorem), kterým se do toho nového světa dá nahlížet a třeba také vstupovat, protože k touze po vstoupení do těchto bran Samuel Martasek jako misionář své čtenáře zve.

Samuel se dlouhým pobýváním v silovém poli apokalyptických textů naučil tyto texty rozeznívat jako svůj hudební nástroj a nasávat z nich naději. Jako dobrý interpret s nadějí uloženou hluboko v sobě slaďuje s těmito texty melodie, které pod vlivem apokalyptických textů znějí v něm samém. Způsob, jakým tyto texty rozeznívá, vypovídá o tom, jakou mají nad ním moc a co všechno je v nich ukryto. Svému čtenáři tak tyto texty nasvěcuje: učí jej s nimi zacházet a pomáhá mu je do sebe ukládat, aby i čtenář jeho básní z těchto biblických textů mohl žít. Tím nám Samuelovy básně poskytují neocenitelnou službu.

Zní z nich hudba, kterou Samuelem reprodukované texty Bible mají a kterou mohou také v člověku vyvolat.

Četba Samuelových básní nás navíc učí rozumět melodii biblické poezie obecně, neboť báseň nás určitým způsobem nastavuje, abychom uměli vnímat biblickou poezii, rozumět jí, rezonovat s ní a nechat ji na sebe působit – žít pod vlivem této poezie a v její moci uvažovat i jednat. Schopnost tvořit básně totiž pochází shůry, a proto jejich prezentace musí tento rys poezie zohledňovat a vyzdvihovat, aby mohla být zachycena jejich nepostižitelná vůně a melodie. Proto také necháváme básně dopadat na náš sluch a nedotýkáme se jich pouze zrakem. Proto je čteme nahlas, pomalu a pozorně, aby bylo dobře slyšet, co má zaznít.

Samuel ve své sbírce *„K branám z perel“* o této zvláštní řeči poezie něco ví. Nejenže jí sám pozorně a rád naslouchá. On se připojuje k této hudbě a pokračuje v ní, protože v něm hudbu vyvolává. Ale nejen to. On ji se svým čtenářem sdílí a vodí jej k jejímu zdroji. Nechává jej do této budoucnosti nahlédnout se stejnou odvahou, jako do procesu vzniku svých křehkých slov a svého básnění.

Nejsme však jen pouzí diváci, kteří hledí na básníkovu bezmocnou snahu postihnout „veršem neumělým“ nepostižitelné, když se s prázdnýma rukama pokouší vyjádřit nevýslovnou krásu, kterou vidí a slyší zároveň. Účastníme se básníkova zápasení co nejpřiměřeněji zacházet s darem darovaným mu shůry a současně co nejpřesvědčivěji reprodukovat řeč, která k němu zní z budoucnosti. Nádhernou oslavou této básnické řeči shůry a z budoucnosti, kterou Samuel slyší a snaží se ji s velkým ostychem reprodukovat, je báseň *„Nebeská řeč“*. Ji můžeme vnímat jako básníkovu hlubokou poklonu Dárci, který svou řečí Samuelovu básnivost rozezněl a umožnil tak, aby to, co je za hranicemi naší slyšitelnosti, k nám ve srozumitelné podobě zaznělo, přestože nás to vysoce přesahuje. To, co Samuel slyší, jej zcela uchvátilo: *„Když já v mé chudé – lidské řeči – v rýmu a básni promluvím – má slova podobná – jsou podzimnímu dýmu – jak já zde na zemi – Můj Pane – po Tobě steskem hynu … Při každé Tvojí hlásce – mi srdce touhou zabolí.“* A tento pocit uchvácenosti naslouchajícího člověka doplnil člověk hledící a vidící, který tvoří obrazy vzešlé ze stejného zdroje. Jimi také mluví, ovšem

básnivou řečí, která je mnohem tišší než Samuelova.

Jan Bárta také něco ví o křehkosti dotyku shůry a citlivě v souladu se Samuelem se pokusil Samuelovu hudbu odrážející ten *„jemný šelest souhlásek“* jakýmsi hranolem rozložit do obrazů, jimiž Samuelovo dílo nejen ilustruje, ale také jiným (vizuálním) typem básnění interpretuje. Samuel svou básnickou ozvěnou podnětů shůry a reprodukcí slov z budoucnosti připravuje čtenáře na to, aby uměl zahlédnout a vidět křehkou fantazii Jana Bárty, pozorného čtenáře, dobře vnímajícího Samuelova slova. Obraz a slovo se v této sbírce doplňují a malíř s básníkem se navzájem potřebují. Oběma díky za krásu.

V létě 2014

Jiří Beneš

Milí čtenáři!
Ve dnech, kdy mnozí z vás otevřete stránky tohoto mého svazku básní, bych měl připočítat k letokruhům stromu mé životní pouti již sedmaosmdesátý rok. Dosud však nepociťuji vliv stáří na mé myšlení a cítění. Spíše naopak. Dar života s Ježíšem mě naplňuje radostí, svěžestí i duševní pohodou. Je to On, jenž mě stále vede svými stezkami ke zdroji živé vody.

Pán pověřil své učedníky, aby radostnou zvěst o Mesiášově vzkříšení roznesli ke všem lidem na světě. Mnozí, kteří toto poselství slyšeli, si však mysleli, že jde o pohádky (Lukášovo evangelium 24,11). Hodně lidí má podobný názor i v současnosti. Nezapomeňte ale, že Vládce vesmíru chce v nádherné rezidenci důstojně uvítat své lidské děti.

V prvním století našeho letopočtu Saul z Tarsu, jeden z největších skeptiků své doby, získal poznání, že se nejedná o žádné smyšlenky. Ve svém nadšení z plánu Stvořitele na záchranu člověka téměř zápasil se slovy, jak jen popsat nabídku nebeského Otce: „Co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, ba co ani na lidskou mysl nevstoupilo, to připravil On těm, kteří tomu uvěřili.“

Těmito básněmi, milí čtenáři, jsem se pokusil vám sdělit, jak mě tato radostná zpráva uchvátila už v průběhu dětství. Ve všech obdobích mého života mi stále poskytovala naději, víru a sílu a je tomu tak až dodnes. Mohu říci, že ve mně doslova rozbujela a vyzrála, otevřela mé oči i srdce a dala smysl mému celému bytí, což v pokoře přeji každému z vás.

V březnu 2014

Samuel Martasek

O BÁSNI

Co je to báseň
To je tok mých slov
a mé řeči
je zdrojem nových nov
a slzy něčí
Větami vtěsnanými
do několika rýmů
chceš zahnat mraky
a z nitra vypudit zimu

V básni jsou vyznání
tvé duše
A ta jsou stará
jak přísahy šeptané
milými milým
za večera
Někdy je v básni
slov málo
však natolik jich dost
aby se oko rozplakalo

Po některých u srdce milo
po jiných se ono roztoužilo
Ta jedna pozvedne ti oči vzhůru
pak slyšíš zpěvy pastýřů
a andělského kůru
Ta druhá potěší starce v stáru
Mrzí ho, neumí
zahrát si na kytaru

V básni ty stojíš
jak žebrák u dveří
o lásku prosíš
málokdo uvěří
Za zmrzlým oknem
rampouchy tají
louka se zelená
srdíčka rozkvetou
tak jako v máji

Básně jsou hrátky
všech milých za večera:
„Tam je ta hvězda tvá
A má je která?“
To nebe má hvězd tisíce
svítí nám o nocích
To jsou ty stálice
Hvězdy a moře
štěstí a hoře

omamné večery
a vůně poledne
plující oblaka
smutek si přesedne
Dnes jako před lety
Motýl je v erbu poety
Má srdce tuláka

Báseň je pozdravem
z dalekých světů
zaklepe na srdce
a náhle je tu
Báseň je andělské
pohlazení
Dotkne se spánků tvých
a vše se mění

Báseň je mnohému
Božím darem
zchladlému nitru
novým jarem
Báseň je písní
i dobrým chlebem
zítřek ti vysní
že voní nebem

Z dalekých světů
je báseň pozdravem
a ona přijde
a ona je tu
V básni se těšíš
na Novou Zem

TY OČI VIDOUCÍCH

Pane
*prosím o oči vidoucích! **
Ty dáváš nám zemi
jež krásou
předčí magnolie
v té Zemi se věčně žije
Úžasem nad ní
nám jazyk ztich
Míti ty oči vidoucích
Ty oči vidoucích
Vidět tu krásu Země
jež dá již ve snu
rozbušiti srdci ve mně
Dar darů – naděje
přijatá po otcích
ta strunou víry chvěje
Vidět tu radost v nebesích
Pane, ty oči vidoucích
A býti jedním z nich

* Tak jsou ve Starém zákoně nazýváni proroci.